

Verwerking in Station Zuid

Station Zuid biedt een doelgerichte en effectieve schriftelijke verwerking. Hieronder is per opdracht de doelstelling beschreven. De blauwgedrukte woorden worden op de achterzijde toegelicht aan de hand van de inhoud van het 'protocol leesproblemen en dyslexie'.

Opdracht 1:
Doel: inoefening leesmoeilijkheid op **woordniveau**
Wat: lezen van **connectrijen**
Hoe:
 1. voor-koor-door (**hardop lezen**, evt. met ondersteuning digibord, */**/***)
 2. **markeren** leesmoeilijkheid
Waarom:
 1. goed voorbeeld, geven van vertrouwen
 2. herkennen van een klank in een woord

Opdracht 2:
Doel: inoefening leesmoeilijkheid op **zinsniveau**
Wat: begeleid lezen van zinnen met een leesprobleem
Hoe:
 1. leerkracht leest **hardop** samen met kinderen (**/***)
 2. **markeren** woorden met leesmoeilijkheid
Waarom:
 1. goed voorbeeld, vertrouwen geven en inzicht krijgen in de technische leesvaardigheid van het kind
 2. herkennen van woorden met de leesmoeilijkheid

Lesdoel:
Wat: technische lesdoel van deze les
Waarom: kinderen hebben inzicht waarmee ze aan de slag gaan. Hierop wordt ook gereflecteerd

Opdracht 4:
Doel: beheersing leesmoeilijkheid op **tekstniveau**
Wat: lezen van AVI-tekst met doelwoorden op instructieniveau
Hoe:
 1. begeleid lezen / **samen lezen** in basisinstructieles, **herhaald lezen** in de les erna (*)
 2. **samen lezen** (**/***)
 3. opschrijven woorden
Waarom:
 1. samen lezen maakt directe feedback mogelijk en herhaald lezen zorgt voor automatisering, succesbeleving en geeft het kind vertrouwen
 2. kinderen die samen lezen leren van elkaar en doen positieve leeservaringen op
 3. automatisering door herhaald lezen van woorden. Het biedt tevens ruimte in de organisatie om de 1-ster kinderen te begeleiden

Opdracht 3:
Doel: werken aan een correct leestempo
Wat: op tempo lezen van woorden in **connectrijen**
Hoe:
 • begeleid lezen met directe feedback (*)
 • in tweetallen: leren van elkaar en tot het juiste leestempo te komen (**/***)
Waarom tijd noteren:
 • motivatie
 • zelfreflectie

Opdracht 5/6:
Doel: automatiseren leesmoeilijkheid
Wat: verschillende oefeningen voor zelfstandige verwerking van de leesmoeilijkheid
Hoe:
 1. doelwoorden lezen
 2. markeren
Waarom:
 1. automatisering leesmoeilijkheid (**herhaald lezen**)
 2. variatie, motivatie, ruimte in organisatie (differentiatie)

Afsluiting les:
Doel: reflectie op lesdoel
Wat: mogelijkheid om woorden te **flitsen** op het digibord
Waarom:
 • tempoverhoging
 • controle op beheersing leesmoeilijkheid
 • feedback (gezamenlijke afsluiting)

Oefenen op letter-, woord-, zins- en tekstniveau

Het goed en vlot lezen van woorden en het vloeiend lezen van teksten hangen sterk met elkaar samen. De problemen met vloeiend lezen kunnen voor een groot deel worden verklaard door de moeilijkheden met vlotte herkenning van losse woorden. Daarom wordt aangeraden ook aandacht te besteden aan het lezen van losse woorden. Dit helpt leerlingen om woordrepresentaties op te slaan in het geheugen. Het oefenen op woordniveau bij zwakke lezers leidt echter niet automatisch tot vloeiend lezen op tekstniveau. Om teksten goed en vloeiend te leren lezen met begrip moeten leerlingen het lezen van woorden ook in zinnen en teksten oefenen. Teksten bieden daarnaast een betekenisvolle context waarbinnen technisch lezen en begrijpend lezen worden geïntegreerd. Zo zorgt de leerkracht voor transfer van een geleerde (deel)vaardigheid naar nieuwe leessituaties.

Connectrijen

Wisselrijtjes, waarbij woorden slechts in één of twee letters aan het begin of einde van elkaar verschillen (plas-plat-plak), worden vaak gebruikt om leerlingen bepaalde leesmoeilijkheden in te laten prenten en het leestempo te verhogen. Het is echter de vraag of leerlingen met leesproblemen profiteren van een dergelijke werkvorm: juist zij hebben moeite met het maken van onderscheid tussen sterk gelijkende woorden en met het herkennen en inprenten ervan. Woordrijen met meer variatie in letters en letterposities (huis-haas-baas-buis-bui) dwingen de leerling om de aandacht op de letters op verschillende plaatsen in het woord te richten. Er zit geen voorspelbaar patroon in het rijtje, waardoor raden hier geen succesvolle strategie is. Leerlingen worden min of meer gedwongen elk woord in het rijtje te decoderen (lezen).

Aandacht voor woordstructuur

Woordherkenning verloopt efficiënter en sneller als woorden niet letter voor letter worden gedecodeerd, maar als gebruik wordt gemaakt van grotere eenheden en terugkerende letterpatronen. Dat betekent dat instructie niet alleen gericht moet zijn op het hele woord, maar ook op de woordstructuur en de eenheden binnen woorden.

Hardop lezen

Laat leerlingen individueel of in kleine groepjes voldoende hardop lezen. Door het ontsleutelen van woorden – zowel tijdens het hardop lezen als tijdens het stillezen – verwerft een leerling kennis van (nieuwe) woorden. Hardop lezen biedt een aantal voordelen voor zwakke en beginnende lezers: de volledige analyse van letters in klanken vereist actieve verwerking, die de koppeling tussen klanken en letters versterkt. Bovendien geeft hardop lezen de kans leesfouten te ontdekken, zowel door de leerling als door de leerkracht. Voornamelijk voor lezers die veel woorden fout lezen en vooral een radende leesstrategie hanteren, is directe terugkoppeling door de leerkracht van belang. In de begeleiding staat daarom hardop lezen centraal. Dat betekent echter niet dat zwakke lezers altijd samen met de leerkracht hardop moeten lezen: stillezen of het lezen in tweetallen kunnen gehanteerd worden als oefenvormen om het leesniveau op peil te houden.

Markeren in teksten

Het verhogen van de leessnelheid moet in stapjes gebeuren. Sommige leerlingen gaan door tempoverhoging naar woorden raden. Bij deze leerlingen is een stapje terug in tempo nodig. Om het leestempo te verlagen kun je een leerling van tevoren moeilijke letters, lettercombinaties of woorden in een tekst laten markeren. Dit kan de leerling het best zelf doen in de voorbereidingsfase van het hardop lezen van een tekst. De leerkracht en de leerling bepalen gezamenlijk welke woorden of woorddelen gemarkeerd worden. Op deze manier krijgt de leerling inzicht in de leesmoeilijkheden. Gemarkeerde teksten hebben alleen zin als de leerling weet waarom bepaalde delen gemarkeerd zijn.

Samen lezen

Bij het samen lezen leest de leerkracht samen met de leerling een tekst. De leerkracht ondersteunt de leerling bij het lezen, geeft het goede voorbeeld en kan zo nodig het tempo verhogen dan wel verlagen. Ook kunnen leerlingen samen lezen. Ze geven elkaar feedback en leren van elkaar. Tevens zorgt het voor afwisseling tijdens het lezen en vergroot het de betrokkenheid van beide lezers.

Herhaald lezen

Herhaald lezen van woorden en teksten is een krachtig middel om de vlotheid en het vloeiend lezen te verbeteren. Herhaald lezen van doorlopende tekst kan leiden tot verbeteringen in accuratesse, het vloeiend lezen en leesbegrip. De leerkracht kan dezelfde tekst herhaald laten lezen. Het herhaald lezen van eenzelfde tekst maakt het mogelijk direct, op korte termijn, de voortgang in snelheid te laten ervaren en inzichtelijk te maken. Het doel van het herhaald lezen moet duidelijk zijn voor de leerling en daarnaast moet de leerling voldoende gelegenheid krijgen om met aantrekkelijke leesboeken de leesvaardigheid te oefenen.

Eerst goed, dan snel (tempoverhoging)

De begeleiding richt zich in eerste instantie op het juist ontsleutelen van woorden. Zodra de leerling de letters goed kan benoemen en woorden accuraat leest, oefen je met de leerling het lezen van woorden op tempo. Ook als woorden goed gelezen worden, blijven sommige leerlingen alle woorden letter voor letter lezen en komen ze niet tot directe woordherkenning. Het leestempo moet dan verhoogd worden, maar zonder dat de leerling hierdoor meer fouten gaat maken. Als het leestempo te hoog wordt, kan de leerling gaan ‘jagen’ en de woorden gaan raden in plaats van lezen. Probeer dus te zoeken naar het leestempo dat de leerling nog net aankan. Dit kan betekenen dat de leerkracht soms voor tempoverhoging en soms voor tempoverlaging moet zorgen.

Flitsen

De ene leerling leest te traag, de andere leerling leest te snel met veel fouten. Door gebruik van een zandloper of stopwatch kan een leerling worden aangemoedigd zo ver mogelijk te komen binnen een bepaalde tijd zonder daarbij de accuratesse uit het oog te verliezen. Flitsen houdt in dat de woorden één voor één kort getoond worden om de woordherkenning te versnellen. Door de korte presentatietijd wordt de leerling gedwongen het woord snel, in één keer te lezen. Hierbij willen we benadrukken dat de tempoverhoging niet ten koste mag gaan van de accuratesse. Als eerst geoefend wordt op accuratesse, kan daarna (geleidelijk) het leestempo worden opgevoerd waarbij de leerkracht erop let dat een leerling niet gaat raden.